

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Slavni naš general Filipovič se je v Prago pripeljal, da postane zopet višji poveljnik vojakom na Češkem. Bil je svečano in navdušeno sprejet; cesarjevič Rudolf ga je na železnici čakal, vsi oficirji, mestni zastop. Mestni župan ga je češki pozdravil in mu naznanil, da je imenovan za častnega meščana. Filipovič bil je tako genjen, da so se mu solze vdirale. Cesarjevič je potem odpotoval k očetu na Ogerskem, kder cesarska rodbina letos svoje božične praznike obhaja. — Državni zbor se je razšel; ni se povedalo poslancem, ali bodo in kedaj zopet pozvani. Pred odhodom so pa nemški ustavoverci zopet pokazali, kakih prusaških ptičev da imajo med seboj in kako je tem malo mar za avstrijsko vojsko. Nekateri ustavoverci, med temi tudi znani Seidl, niso hteli dovoliti novincev ali rekrutov za cesarsko vojsko. Poslanec Schönerer bil je celo tako predrzen in je neopazno in glasno v državnem zboru izbleknul, kar uže drugi ljudje dolgo vemo; rekel je, da po naših nemških kronovinah je vedno slišati glas: „oj, da, bi uže brž prišli pod prusko-nemškega cesarja, da bi se iznebili Bosne in kar se te drži, oj, da bi le brž prišli pod nemško-prusko cesarstvo“. Liberalci so se teh veleizdajskih besed močno prestrašili, ker slutijo, da je zdaj vse ustavoversko nemštvo in nemčurstvo v sramoti. No, mi ki smo toliko se jezili nad razobešanjem pruskih, nemških zastav ob raznih svečanostih, se temu ne čudimo. Schönerer je le ne previdno izrekel skrivne namere in politične želje nemčurjev! Mnogi so prusaštva grdo pijani. Slednji čas je, da se temu v okom pride, posebno pri nemških profesorjih in dijakih, kder se vse preveč goji nemška zgodovina, nemško pesništvo itd. na škodo avstrijskemu domoljubju. Dokaz temu bodi, da je na Dunaju zavolj veleizdajskih nakan policija morala „društvo nemških vseučilišnih dijakov“ prepovedati. Društvo je imelo med svojimi udi 1006 dijakov in 135 profesorjev! Ko je potem vojniški minister Horst rekel, da stori pravo zločinstvo, kdor avstrijsko vojno zmanjšati hoče sedaj, ko se nam od vseh strani grozijo hudi nasprotniki, zavrgli so poslanci Seidlov nasvet in veljavo nove vojaške postave podaljšali za eno leto ter dovolili, da se letos izbere 54.541 novincev za redno vojaštvo, 5454 mož v rezervi. Tudi so dovolili, da sme finančni minister vzeti na posodo 30 milijonov. Tirolski poslanci so se pritožili zoper one, ki žganjarijam na škodo žganje delajo iz vode, špiritusa itd. in prodavajo kot pravo žganjico, čeravno ne plačujejo dače, kakor žganjarije. Stajerski trgovci pa prosijo, naj se Bosna in Hercegovina zapre angleškemu in drugemu blagu, ki se brez colnine tje nam na škodo vvaža! Za Bosno in Hercegovino namislijo 3 nove škofije ustanoviti, ki bi imele v Zagrebu svojega nadškofa ali vsaj prvostolnika. Begunci so se silama odpravili pa

zarad trdne zime neizmerno veliko trpijo. Mnogi so zmrznili. Po nekaterih krajih je prišlo celo do tepežev in boja med begunci in mohamedanskimi begi. Slišati je, da zasedejo naši vojaki v spomladi celo gotovo Novipazar!

Vnanje države. Sv. oče Leon XIII. so te dni obhajali 25letnico svojega povišanja v kardinala! Italijanski kralj je našel novih ministrov. Depretis je predsednik in je v potolaženje razburjenih ljudi obljubil, da bo hudo mlinsko dačo odpravil, t. j. dačo, katero vsak plača, kateri kaj na mlin da! — Francoze je strah pred republikanskimi liberalci in snujejo veliko konservativno društvo v obrambo proti revoluciji! Letina je ondi bila slaba, stroški so veliki, samo za vojake izdajo Francozi na leto 574 milijonov frankov. — Nemški cesar in jegov Bismark preganjata katoličane tako, da je 788 župnij in 275 kaplanij brez pastirjev, škofje pa so skoro vsi iztirani ali mrtvi. Cesar pa le jamra, da ljudem vere pomanjkuje! — Na Ruskem so se dijaki začeli upirati vladi in policiji; bilo jih je torej v Petrogradu eden den 145 zaprtih. Dijaki hočejo carja prisiliti, naj odstopi ali pa dovoli volitve za nek državni zbor, kakor ga drugod ljudje imajo po liberalnem kopitu! Car se tega brani! Tudi socijalistov je na Ruskem uže mnogo. V Srbiji so začeli po šolah učiti ruski jezik. Bolgarski vstaši imeli so blizu Melnika hud pa nesrečen boj s Turkom 25., 26. in 27. nov. Zapstoj so se zaganjali v Melnik in so zgubili mnogo ljudi, pa tudi Turkov je palo 800. Albanci vseh verstev so se združili in hočejo osnovati Albanijo, ki bi nekaj malega plačevala sultanu, drugače pa bila samasvoja dežela, kakor prej Srbija in Rumunija! Pravijo, da so na to Albane pripravili italijanski rovarji! Turškemu sultanu pomagajo angleški oficirji staviti 6 trdnjav ali velikih šanc okoli Erzeruma, tudi merijo Angleži železniške proge po celi Mali Aziji in dalje do Bagdada. To ni samo Rusom nepovoljno, ampak celo Francozi so začeli pisano gledati. Sprevidijo namreč, da hoče Anglež celo Turčijo kupiti in v svoj žep vtekniti. Afganistanski vladar Šir-Ali je zbežal k Rusom, obrambo dežele prepustivši pogumnemu sinu Jakob-khanu! Angleži zarad silnega mraza hudo boleajo in močno umirajo; pred spomladjo bodo ondi težko kaj opravili!

Za poduk in kratek čas.

Iz Gradca do Sarajeva.

(Dogodki iz življenja vojaškega duhovnika v bosenski vojski l. 1878.)

III. Omeniti še moram v Oseku „Sirotište“ za uboge in zapuščene fantiče in deklice, katerih je vseh skupaj 60. Ustanovili so ta prekristni zavod 3 blagi možje: jezuit in 2 pobožna oficirja, kakor mi je ravnatelj pripovedal. Otroci ostanejo v semenišču, dokler niso sposobni ali za kako ro-

kodelstvo, ali pa, če imajo veselje in zmožnosti za uk, pomaga jim zavod, da dovršijo študije bodi ktere koli. Ravno sedaj študirajo nekteri že na gimnaziji in nekteri na realki. Kolikor dobrega ta zavod stori, to lahko vsakdo sprevidi. Ali zraven tega sirotišča sozidala se je iz zapuščine omenjenih dobrotnikov še bolnišnica v Spodnjem mestu, v kateri strežejo usmiljene sestre v občo zadovoljnost in priznanje bolnim revežem. Da je sedaj vsled marširanja vojakov življenje v Oseku drago, to je naravno; v drugih razmerah pa je dober kup. Voda, mehka in kalna, ne prilega se želodcem, ki so vajeni friške, kakor kristal čiste hribovske studenčnice. Svetovalo se je zato vojakom, naj se nje kolikor moči zdrže, ali pa jo naj s kisom in vinom mešajo. Vino, ki ni predrago, je precej dobro. Vendar Stajerec rad potrdi sodbo Savinjskega Jož. Lipolda, ki je l. 1838. popeval: Ne vgersko, horvaške, laško vino, francosko, špansko ne, — ni zdravšega čez štajersko starino, za piti sladko je. — Premočna vina so za nas vunajna — tudi prenezdruva so, — pa Marburšni in Ptujšini priklanja — vsak gospod glavo. —

Ogledali smo si bili uže prav dobro na vse strani lepi Osek, glavno mesto bogate in častite Slavonije, ko nam dojde dne 28. julija povelje, da moramo čez dva dni proti Brodu odrinuti. Zbrali smo se toraj na vse zgodaj 30. julija pri hotelu „Evropa“, da jo krenemo proti Vuki, naši prvi štaciji. Nekako težko smo se poslovili od odličnih mestnih gospodov, ki so nas še pred odhodom s svojim dolazkom iznenadili in počastili, marsikteremu pa tudi poslednjo čast skazali. Odpotujočim gromeli so nam od desne in leve prijazni pozdravi in burni klici: Z Bogom ostajte! U sto dobrih časih! Da ste bratjo zdravo i veselo! Na sretno svidanje! Med navdušenim pozdravljanjem in krepkim odzdravljanjem jela se je dolga vrsta vojakov in vozov meziti ter dalje pomikati. V pokrit, močen, na perescih se zibajoč voz, — tako zvani „Plessirten-Wagen Nr. 102“ bil sem jaz posajen med veljavno šestorico viših in nižih vojaških zdravnikov. Na kozlu sta sedela še dva druga polbogova. Hoja in vožnja ste bile ednako prijetni, ker je bila cesta suha, gladka, v obče mnogo boljša, nego smo si mi domišljevali; toplota pak je bila srednja, ne prevroča ne premrzla. Le svoje lahko živo društvo bil bi semtrtje rad videl, da mi je tako daleko, kakor nebo od zemlje ali še više, ker so mu včas po njegovih možganih tako hude misli razsajale, da se je pogovarjalo o rečeh, ki morajo poštemu človeku kri v lice poganjati. Vendar kedar so minoli taki trenotki praznega rešetarstva, bila je medsebojna zabava zopet zanimiva, kratkočasna, podučljiva. Največ časa smo pa potrošili z ogledovanjem prekrasne, vedno se menjajoče okolice. Kako daleč je segalo oko, bila je sama ravnina, ktero so prepregala rumena žitna polja, pisani travniki in vabljivo hladne šumice. Da je le potegnil slab vetrič, ponujal se je radost-

nemu očesu čaroben pogled tje doli preko dalnega žitnega morja, kterega valovje — bogato obloženo klasje, se je poganjalo, lahno šumljaje, od ednega konca do drugega. Mnogo žita je bilo že požetega in v kopice složenega; ali pa so ga že mlatili na sred polja drobni konjiči po dva, tri, četiri in še več. Slavonci ne poznajo niti kozolcev niti škedenjev. Oni posušijo in zmlatijo žito na prostem. Navadno zabijejo na takšnem kraju v zemljo debelo ostrvo, okoli ktere morajo dirjati konji, ki so drug vstric drugega na dolgi vrvi za svoje vrate in za debeli blod privezani. Človek ne bi verjel, ko bi se sam ne prepričal, da zamorejo konjska kopita tako čisto zmlatiti zrno iz klasov. Po dovršenej mlatvi zveja kmet vršaj proti vetru, da odpade plevel od zrnja. Mlinov za vejanje smo le redko kje opazili. Slavonija se mora v resnici najboljšim in najvažnejšim deželam avstrijskim prištevati gledé svoje rodovitne zemlje. Stari Rimljani že so imenovali ta srečni blagoslovljeni kraj „deliciae mundi“, t. j. radost in veselje sveta. Takaj vse rodi in raste, tukaj je narod krepek in ognjen, delaven in štedljiv (varčen), tukaj je s Sremom in Banatom vred žitnica avstrijska. Spravi li se iz polja v shrambe srečno vse, kar smo videli na svojem potovanju iz Oseka v Brod, onda neče Slavoncem zmanjkati blaga, da si ga zobljejo. Divota rajske okolice nam je tako pot krajšala, da skoro verjeti nismo hoteli, ko dospemo v Čepin pa nam Čepinci zatrjujejo, da imamo že polovico dneva za hrbtom. Zato si takaj dobro uro oddihujemo. Med tem stopim v bližnjo gostilnico ter popijem po stari meri masele črnine, ki se je baje v Čepinu naprešala. Ne smem reči, da ni gladko tekla po suhem goltancu. Zunaj za hišo pa je pekel pri kurišču majhen fantič mastnega kostruna po dolgem nasajenega na tenko rajco, ktero je na dveh roglastih, v zemljo med ognjen vteknenih, hlo-dih po malem sukal, da se je od vseh plati maščoba cedila. Vprašam, kako dolgo se treba njemu in kostrunu pri ognju evrliti, da je delo povsem končano, odgovori: 1½ ure. Ali ta je, gospod! že dober. Ročno ga pojdemo sekati, tehtati in prodajati. Videli bote, da ga bode konec, kakor bi pihnil. Sicer je pa tudi ta pečenka, da bi jo koj lizal. To izrekši skoči paglavec na noge, pograbi ovna in zbeži ž njim pred gostilnico, kjer ga na mizo treši, da je žvrkalo izpod nje. Zatem pride gospodar, razseka pečenko, ter začne prodajati, posamezne kosce po dva, tri, četiri „seksarce“. Slavonci — bili so vozniki, potniki, mlatiči, kosci in drugi delavci — so se kar trgali za ovnovino. Meso so iz tehtnice v gole roke jemali in ga z zobmi rezali, da je bilo veselje gledati. Semtrtje pa je kateri tudi svojega soseda po rokah spekel, ako jih je stegnil po kosu, kterega so si bile jegove oči poprej odbrale. Taka južina je za marljive Slavonce največa slast. Večkrat ko jo na dan imeti zamorejo, tem bolje so zadovoljni in gibčni pri delu. Od Čepina naprej srečevali smo za cesto

mnogobrojne čete dobro rejenih svinj, ki so se drsale po tratih ali pa so krlamcale po kalnih mla-kah in poležavale za jelšnim in vrbnim grmovjem. V Vuko smo primahali ravno ob dvanajstih.

(Dalje prih.)

Smešničar 52. Dva mlada človeka, ženin pa nevesta, prideta k svojemu župniku, da bi v sv. zakon stopila. Župnik ju začuden poglednejo ter rečejo: za božjo voljo, še žlice lastne ne gleštata, zakaj se ženita? „Časti vredni gospod fajmošter, odgovori ženin, vejo zato, da bodeva drug drugemu pomagala — stradati.“

Razne stvari.

(Prisrčno zahvalo in veselo novo leto) želimo vsem dopisateljem, podpornikom in prijateljem „Slov. Gosp.“ in prosimo za nadalješnjo prijaznost in pripomoč!

Uredništvo in opravištv.

(Vabilo) k občenemu zboru članov „narodne slovanske čitalnice v Mariboru“ dne 29. t. m. popoldan ob 2. uri. Dnevni red: 1. nagovor predsednika; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. volitev novega predsednika; 5. volitev novega tajnika; 6. volitev novega blagajnika; 7. volitev 6 odbornikov; 8. razni predlogi. Naznanja se ob enem, da je vis. c. kr. namestnija v Gradcu po izrednem občenem zboru prenamerjena i predložena društvena pravila potrdila. ČČ. gg. člano vi naj tedaj blagovolijo pred občnim zborom nova pravila v čitalnici pregledati, ker se bode volilo in zborovalo uže po novih pravilih. Prosi se obile udeležbe. Predsednik.

(Hajdrihovi „Jadranskih glasov“) prvi zvezek pripravlja za izdanje in vabi na naročevanje g. V. Kosovel v Černicah pri Gorici (Gürz). Zvezek stane 1 fl. 20 kr. Naročitev se mu naj naznani v enem mesecu, denar se pošlje po prejemu knjige!

(Srenje Kotiče in Lind na Koroškem) so neizmerno po povodnji trpele, kakor tudi Posavčani na Hrvatskem in Slayoniji; svitli cesar so prvim podarili 200 fl. slednjim pa 10.000 fl. Noben cesar na svetu ni tako radodaren, kakor naš, nemškemu cesarju še se take prošnje niti predložiti ne smejo.

(Nemškutarski baron) v Pišecah g. Moškon je v „Tagespošti“ naznanil, ka ni res, da bi g. dr. Bleiweis bil od Pišečkega srenjskega zastopa imenovan za častnega občana. Ali dne 17. nov. t. l. je g. baron sam pri srenjski seji razlagal zasluge dr. Bleiweisa in je potem bil predlog g. odbornika Vrstovškega enoglasno sprejet! Kaj je to?!

(Iz Zdol) se nam piše, da so ondi toliko vina pridelali, da je posode zmanjkalo in da ga nekateri še sedaj deloma imajo v kadeh. Kupcev ni,

in kar še jih je, gre navadno v sosedno Krško po vino. Temu pristavimo, da na Ogerskem krčmarji vino točijo po 4 kr. liter in za 45 kr. poln škaf pred pivce postavljajo!

(Sneg) je tolik na mestih zapal, da je v Raketu na Kranjskem železniški vlak obtičal; morali so ga izkapati!

(Slavno 60letnico) obhajali so č. g. Davorin Trstenjak, župnik na Ponkvi. Slavnemu pisatelju slovenskemu prišlo je 25 odličnih Slovencev čestitat, prejeli so 60 telegramov, zlato tobačnico, srebrno žlico, nož in vilice. Mnoga in srečna leta slavnemu moževi!

(Ubil) se je sodar Martin Bračko v Šmariji, ko je iz škednja pal.

(Pogoreli) so v Vojniku major Kramer in posestnica Neža Pasar.

(Č. g. Mih. Baumkircher) provizor v Radvanju je umrl 73 let star.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. dr. Gregorčec 11 fl., Potočnik 11 fl. (ustn. dopl.), Kotnik 2 fl., Plešnik 1 fl., Kramberger Mart. 1 fl. (ustn. dopl.)

Poslano.

Neimenovani strahopetnik, z dolgim jezikom od Ruš do Maribora segajočim, ki v „Marburger-Zeitung“ šte v. 148. brodi o kupovanju in prodavanju volilnih glasov, je kosmat lažnjivec in bi dobro storil, ko bi premišljeval, kako se nekde s srenjskimi denarji ni plačalo, kar je bila srenja dolžna, ampak izposojevalo proti — oderuškimi obrestim! To mu pové

Eden poštenjak v imenu mnogih.

Naznanilo.

Dajem uljudno na znanje, da sem se s sodarstvom in očetno fabriko iz očetove hiše (Kärtnervorstadt šte v. 33.) prestavil v svojo lastno hišo v koroški ulici št. 18, ki je prej bila Leirer-jeva.

Zahvaljujem se mi za dozdej skazano zaupanje in prosim mi še naprej ohraniti ga in me z obilnimi naročili počestiti.

V Mariboru 21. dec. 1878.

1—3

Feliks Schmidl.